

в процессе поперечного раскроя пиломатериалов. Проанализированы принцип функционирования разработанной НЭС и выполнено верификацию ее работы.

Ключевые слова: раскрой пиломатериалов, заготовка, бездефектный участок, нечеткая экспертная система, лингвистическая переменная.

Matsyshyn Ya.V. Fuzzy expert system for simulation of cross-cutting for timber on the blanks

A fuzzy expert system (FES) for the simulation of the process of cross cutting for timber on the blanks is developed. This FES allows to decide about effective sawing of specific blanks under cross cutting of timber. Principles of functioning of developed FES are analyzed. Verification of FES working is performed.

Keywords: cross cutting of timber, blank, defectless sections, fuzzy expert system, linguistic variable.

6. ОСВІТЯНСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 352.07

Доц. І.І. Проданова, канд. екон. наук;

доц. Л.Є. Сімків, канд. екон. наук – Івано-Франківський НТУ нафти і газу

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто завдання та проблеми становлення та розвитку органів місцевого самоврядування в Україні організаційного, конституційного й фінансового характеру. Представлено можливі шляхи їх вирішення та забезпечення оптимального балансу загальнодержавних, регіональних і місцевих інтересів.

Ключові слова: місцеве самоврядування; організаційна, правова, фінансова автономія.

Постановка проблеми. Важливим чинником виходу із трансформаційної кризи українського суспільства є формування сучасної, ефективної системи місцевого самоврядування. Оптимальна організація влади забезпечує ефективне керівництво державою на всіх її рівнях. Децентралізація влади на рівень територіальних громад та обраних ними інституцій, потребує формування повноцінної системи місцевого самоврядування. Адже державна влада не буде ефективною, якщо не опиратиметься на демократично організовану систему самоврядування на місцях. Процес реформування місцевого самоврядування в нашій державі проходить досить складно та суперечливо. Він стримується, насамперед, економічними чинниками, відсутністю достатніх матеріальних та фінансових ресурсів для здійснення органами місцевої влади своїх завдань та функцій. Важливу роль відіграють також і перепони політично-правового та психологічного характеру. Актуальність цього дослідження зумовлюється тим, що сьогодні особливо гостро стоїть питання, в якому саме напрямку буде розвиватися місцеве самоврядування в Україні, чи зможе цей інститут вирішити задачі, які на нього покладають та які проблеми необхідно вирішити для його сприятливого розвитку в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку місцевого самоврядування та особливості становлення його в Україні висвітлено у працях Б. Андресюка, В. Борденюка, М. Баймуратова, М. Добкіна, А. Коваленка, В. Кравченка, О. Мордвінова, М. Ставнїчука, В. Шаповала та ін. Водночас, існуюча в Україні система місцевого самоврядування залишається досі малоефективною, внутрішньо суперечливою та відірваною від потреб населення, оскільки базується на недостатньо досконалих організаційних, економічних тощо методах та інструментах управління. Потребують подальшого вивчення питання, що стосуються вирішення проблеми взаємодії державних органів влади та органів самоврядування; утвердження інституту територіальної громади; вдосконалення демократичних процедур безпосередньої участі громадян в управлінні територіями; забезпечення фінансово-економічної самостійності місцевого самоврядування та ін.

Постановка завдання. Метою дослідження є висвітлення проблем становлення місцевого самоврядування в Україні та визначення перспектив розвитку самоврядування на місцях. При цьому враховано реалізацію на практиці основоположних принципів місцевого самоврядування, передбачених Європейською Хартією місцевого самоврядування, якими є організаційна, правова та фінансова його автономія.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення та розвиток ефективної системи місцевого самоврядування в нашій державі потребує вирішення цілої низки теоретичних і практичних завдань, пов'язаних насамперед із забезпеченням реальної здатності місцевого самоврядування виконувати покладені на нього Конституцією і законами України функції та повноваження. На сьогодні досить гостро стоїть питання щодо формування та становлення ефективної системи управління, важливою складовою якої є місцеве самоврядування.

На сьогодні поки що не відбулося становлення повноцінної та ефективної системи місцевого самоврядування, організаційно, функціонально та матеріально-фінансово відокремленої від системи державної влади [1]. Незадовільний стан розвитку місцевого самоврядування в Україні зумовлений низкою різноманітних чинників – правовими, політичними, системно-структурними, економічними, адміністративно-територіальними, організаційними, соціально-психологічними тощо.

Серед основних проблем, що існують в системі місцевого самоврядування, можна назвати такі [2]:

- відсутній реальний суб'єкт місцевого самоврядування – самодостатня територіальна громада, яка б володіла необхідними матеріальними та фінансовими ресурсами, мала б належні внутрішні джерела формування доходної частини місцевого бюджету;
- не створено повноцінних органів самоврядування на регіональному рівні;
- недостатній рівень правового забезпечення значної кількості питань організації та функціонування місцевих органів влади;
- існування в суспільній свідомості, в свідомості певної частини політичних, державних і муніципальних діячів старих стереотипів сприйняття управління на місцях;
- відсутність нових механізмів взаємовідносин органів місцевого самоврядування з територіальною громадою та її підрозділами, громадськими організаціями, підприємствами, установами та організаціями приватного сектора;
- недостатній рівень саморегуляції територіальної громади.

У Конституції України визначено систему самоврядування, яка охоплює кілька рівнів: первинний (село, селище, місто); вторинний або регіональний (район, область).

Отже, село, селище, місто становлять базовий рівень місцевого самоврядування і, на відміну від таких територіально-адміністративних одиниць, як район і область, мають значно вищий рівень самоврядування. Адже під органами базового рівня треба розуміти місцеву владу, "яка найближче перебуває до громадянина і має свої структури демократії та свою автономію, – а отже, повноваження, достатні для того, щоб ця автономія мала реальний

об'єкт для свого застосування" [3]. Цілком іншим видається статус і повноваження органів управління на рівні району та області.

Насамперед, районні та обласні ради – це колективні органи, які тільки представляють спільні інтереси територіальних громад, до яких входять представники сіл, селищ і міст.

По-друге, посадові особи районного та обласного рівня мають менший ступінь легітимності. Відповідно до частини 4 ст. 141 Основного Закону, голову районної та голову обласної ради обирають відповідно радою і вони очолюють виконавчий апарат ради.

По-третє, саме на рівні області та району стикаються інтереси місцевого самоврядування та найвищих виконавчих органів державної влади. Тому районні та обласні ради, їх органи, а також голови обмежені лише внутрішньо-адміністративними та представницькими органами. Виконавчу владу на цьому рівні здійснюють місцеві державні адміністрації, порядок призначення та функціонування яких включає елементи прямої демократії і базується на принципах адміністрування [4].

Обласний рівень став тією сполучною ланкою, за допомогою якої уряд та апарат Адміністрації Президента проводить вертикаль виконавчої влади, а обласна рада видає нормативні документи для регіонального державного управління, не маючи можливості відповідати більшості вимог самоврядного органу управління. Органи самоврядування в містах, селищах, районах не можуть створити відповідних форм взаємодії з обласною радою, оскільки вона не має автономних важелів реального впливу на виконавчі структури державного управління в області. Якщо до цієї плутанини додати радянський менталітет, радянську уяву, де переважає пряме та повне підпорядкування ланок органів влади вищим та найвищим, то не важко уявити, чого очікують від органів самоврядування представники державного управління на всіх його рівнях [5].

Практика управління показує, що можна виділити низку причин, які призводять до загострення відносин між представницькою та виконавчою владою, а також між місцевою владою і мешканцями. До них можна віднести, по-перше, закритість управлінських рішень для депутатів і населення. Це проявляється в їх недостатній інформованості про оперативну роботу виконавчого органу. Навіть не всі рішення виконавчого комітету є доступними для депутатів. Про накази в структурних підрозділах вони не отримують ніякої інформації взагалі, за винятком окремих випадків. Таке становище призводить до нерозуміння логічності прийнятих рішень та підозр.

По-друге, це професіоналізм службовців виконавчих органів. Адже, аналізуючи порядок денний сесій місцевої ради, можна побачити, що більшість питань, які виносять на її розгляд, пропонують виконавчі структури. Це цілком зрозуміло, оскільки їх службовці працюють на професійній основі та більше орієнтуються в проблемах розвитку господарства. Така ситуація приводить до "залежності" депутатів від "професіоналів" виконавчої влади місцевого органу управління.

По-третє, нелогічність та незавершеність частини управлінських рішень. Це виявляється у невиконанні окремих прийнятих рішень виконавчими

органами, що пов'язано з недостатньою підготовкою деяких проектів, відсутністю механізмів їх реалізації та ресурсів для виконання.

По-четверте, в місцевій раді не має політичної більшості, що веде до спроб вплинути на призначення керівників виконавчої влади та окремі рішення за відсутності відповідальності за таку вимогу. Це, водночас, може потягнути за собою і незадовільну роботу органів місцевої влади. Звичайно, цей перелік не є повним і в кожному окремому випадку доповнюється специфічними умовами держави, регіону, території та внутрішніми взаємовідносинами. Негативний вплив на рівень конфліктності має і відсутність відповідного рівня підготовки як виконавців, так і депутатів.

Окрім цього, особливістю української моделі організації влади на місцях є те, що місцеві органи виконавчої влади створюються і функціонують не з метою здійснення контрольно-наглядових функцій щодо законності діяльності органів місцевого самоврядування (як у західноєвропейських країнах), а й беруть на себе основний обсяг щодо управління певними територіями. Отже, існуюча система влади на місцевому рівні реалізується через систему політичного та економічного двовладдя, оскільки діють призначені з центру державні адміністрації й місцеві органи влади, обрані територіальною громадою.

Невирішеність проблеми розподілу повноважень між різними рівнями влади призводить до того, що в системі самоврядування запроваджується не правове регулювання, а ієрархічне підпорядкування старого радянського типу. Водночас значною проблемою є розходження між законодавчими і реальними повноваженнями інституту місцевого самоврядування. Воно проявляється у тому, що владні функції та повноваження органів і посадових осіб не в змозі бути реалізованими або реалізуються не в повному обсязі внаслідок незавершеності процесу реформування інститутів державної влади, дублювання їхніх повноважень.

Важливим моментом є дотримання принципу чіткого розподілу повноважень щодо вирішення конкретних завдань між різними ієрархічними рівнями управління, в основу якого покладено концепцію, яка передбачає делегування повноважень знизу вгору – від територіальної громади до органів місцевого самоврядування, від них до регіональних владних структур і врешті – до державних органів управління.

Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні становлять норми-принципи Конституції України, що закріплюють найважливіші відносини, які виникають у процесі організації й функціонування місцевого самоврядування в Україні, зокрема, територіальну організацію місцевого самоврядування, порядок та форми його здійснення, структуру органів місцевого самоврядування, принципи формування та використання комунальної власності, гарантії самоврядних прав територіальних громад.

Ці норми містяться більш як у 20 статтях Конституції України, які можна систематизувати у такі групи [6]:

1) Норми, в яких закріплюються засади конституційного ладу, народовладдя, рівність всіх форм власності, гарантується місцеве самоврядування.

- 2) Норми, в яких регламентується діяльність місцевого самоврядування щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина.
- 3) Норми, що закріплюють правові, організаційні, матеріальні та фінансові основи місцевого самоврядування.
- 4) Норми, в яких закріплені правові гарантії місцевого самоврядування.

Поряд з Конституцією України систему нормативно-правових актів, що регламентують організацію і функціонування місцевого самоврядування в Україні, становлять закони України, відповідні акти Президента України і Кабінету Міністрів України, акти органів місцевого самоврядування та акти, прийняті на місцевих референдумах.

Ця система нормативно-правових актів будується на принципах жорсткої ієрархії, що передбачає:

- *по-перше*, верховенство норм Конституції України – норми всіх інших актів не можуть суперечити конституційним нормам, вони мають бути спрямовані на деталізацію і конкретизацію положень конституційних норм;
- *по-друге*, вищу юридичну силу норм законів України, насамперед Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", відносно підзаконних актів – указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, рішень органів місцевого самоврядування;
- *по-третє*, відповідність актів місцевого самоврядування – актів місцевих референдумів та актів органів місцевого самоврядування положенням всіх нормативно-правових актів органів державної влади, що прийняті в межах їх компетенції.

Винятково важливе значення для формування правової основи місцевого самоврядування в Україні мала Європейська Хартія місцевого самоврядування. Вона сьогодні є основним міжнародно-правовим документом у цій сфері для країн-членів Ради Європи. У ній викладено стандарти щодо організації управління на місцях на засадах місцевого самоврядування, які є обов'язковими для держав-членів Ради Європи

Від імені України Європейську хартію місцевого самоврядування було підписано 6 листопада 1996 р. у м. Страсбурзі, а Верховна Рада України ратифікувала її 15 липня 1997 р. Відповідно до ст. 9 Конституції України, Європейська хартія місцевого самоврядування після її ратифікації стала частиною національного законодавства України. З огляду на це положення Хартії на території України мають обов'язкову юридичну силу, як і положення будь-якого іншого чинного законодавчого акта України.

Удосконалення потребує діюче законодавство, що регулює питання організації та функціонування місцевого самоврядування. Базовий Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні", нормативні акти, які визначають окремі повноваження органів управління на місцях, виборче законодавство належним чином не врегулювали ряд важливих питань організації життя територіальних громад. Це стосується статусу комунальної власності, бюджетних відносин, формування та діяльності органів самоорганізації населення, форм безпосередньої участі громадян у реалізації місцевих завдань, взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з відповідними органами державної влади.

Надзвичайно важливою є фінансова основа місцевого самоврядування, яку становлять правові норми, що регулюють питання місцевих фінансів, тобто структуру, порядок і процедуру формування, розподілу та використання місцевих коштів. Чинне фінансове та податкове законодавство не забезпечує достатніх матеріальних та фінансових ресурсів для ефективного функціонування місцевого самоврядування. Бюджетний кодекс не повною мірою відповідає конституційним засадам в Україні, практиці демократичних держав. Зокрема потребує перегляду порядок збирання місцевих податків і зборів, зміщення акцентів на майнові податки, які в країнах Європи формують 40-70 % дохідної частини місцевих бюджетів (у нас – до 10 %), побудови бюджетної системи за принципом "знизу-вгору". Система оподаткування не забезпечує достатності та стабільності дохідної частини місцевого бюджету, що призводить до неможливості вирішувати поточні та перспективні завдання розвитку.

Проблема місцевих фінансів є найбільш складною проблемою розвитку місцевого самоврядування. Наявність у територіальній громаді фінансових ресурсів, достатніх для вирішення питань місцевого значення, значною мірою визначає реальність місцевого самоврядування в тій чи іншій країні.

Переважна більшість територіальних громад України ще не володіє фінансовими ресурсами, достатніми для забезпечення виконання передбачених законом функцій місцевого самоврядування та надання в системі місцевого самоврядування громадських послуг населенню на рівні європейських стандартів. Фінансові ресурси територіальної громади (місцеві фінанси) за своєю структурою охоплюють: а) кошти бюджету місцевого самоврядування; б) кошти комунальних підприємств та інші кошти місцевого самоврядування.

Доходи бюджетів місцевого самоврядування мають бути достатніми для ефективного здійснення їх завдань та функцій.

Місцеве самоврядування, як ми вже зазначили, нерозривно пов'язане з державою, державною владою. Забезпечення прав і свобод людини і громадянина є головним обов'язком не лише держави, а й органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Соціальні основи місцевого самоврядування спрямовані на гарантування соціально-економічних та соціально-культурних прав людини і громадянина на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування здійснюють соціальний захист населення, надають підтримку соціально незахищеним верствам населення, сім'ї, материнству і дитинству, розвивають систему соціальних служб, займаються питаннями охорони праці тощо.

Фінансово-економічний аспект реформи місцевого самоврядування має охоплювати [7]:

- формування фінансово-економічних засад комунальних об'єднань територіальних громад на основі встановлення оптимальних параметрів цих об'єднань з метою створення їх достатньої фінансово-економічної та ресурсної бази, реалізації заходів щодо формування комунальної власності;
- здійснення заходів, спрямованих на формування фінансів територіальних громад, які повинні базуватися на таких місцевих фінансових інститутах, як місцеві бюджети, позабюджетні, валютні та цільові фонди, місцеві податки

та збори, комунальний кредит, комунальні платежі, фінанси комунальних підприємств;

- забезпечення реального відокремлення місцевих бюджетів від Державного бюджету України, що є необхідною передумовою їх самостійності. Основою самостійності бюджетів територіальних громад та їх об'єднань мають стати власні та закріплені за ними доходи. Власні доходи формуються за рахунок місцевих податків і зборів, зокрема податку на землю, податку на нерухоме майно фізичних та юридичних осіб, прибуткового податку з громадян, місцевих акцизів та інших;
- забезпечення можливостей надання всіма територіальними громадами громадських послуг на рівні державних мінімальних соціальних стандартів;
- розроблення механізму фінансування делегованих законом повноважень виконавчої влади органам місцевого самоврядування;
- створення механізму державної фінансової підтримки місцевого самоврядування, зокрема в сфері інвестиційної діяльності, шляхом запровадження інвестиційних субвенцій територіальним громадам за рахунок коштів Державного бюджету України і спеціальних державних позабюджетних фондів;
- подолання існуючої практики дублювання функцій органів, які здійснюють управління на різних територіальних рівнях, щодо фінансування бюджетних установ та організацій.

Міжбюджетні відносини залишаються однією з головних проблем у відносинах між центральними органами державної влади й управління та місцевим самоврядуванням. Без фінансової незалежності, без самостійного управління та використання свого бюджету органи місцевого самоврядування не зможуть нести юридичну відповідальність, як того вимагає законодавство про місцеве самоврядування.

Вирішення проблеми фінансового забезпечення виконання повноважень місцевого самоврядування має виняткове значення. Це зумовлено тим, що саме на органи місцевого самоврядування покладено вирішення питань надання соціальних та комунальних послуг, саме на рівні місцевого самоврядування забезпечується безпосередня взаємодія влади і населення.

Висновки. Вважаємо, що низку зазначених проблемних питань доцільно регулювати на локальному рівні в рамках нормативних актів, що видаються в системі місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених Конституцією та законами України, що досить поширено у світовій практиці. Це сприятиме зміцненню правової, організаційної та фінансової автономності місцевого самоврядування, дасть змогу конкретизувати загальні конституційні й законодавчі положення стосовно окремих територіальних громад із врахуванням місцевих традицій і особливостей. До таких нормативних актів можна віднести, насамперед, статuti територіальних громад. Питання розроблення статутів набувають особливого значення у ході проведення адміністративної реформи. В умовах недостатнього законодавчого забезпечення реформи вони можуть відіграти роль своєрідних індикаторів готовності територіальних громад, органів місцевого та регіонального самоврядування самостійно та під свою відповідальність вирішити складні проблеми трансформації системи управління.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що місцеве самоврядування в Україні має бути таким демократичним інститутом, який здатен вирішувати проблемні питання місцевого розвитку завдяки ініціативі та організованості громадян. В нашій країні, як і в багатьох державах усталеної демократії, повинен чітко реалізовуватися такий важливий принцип територіального управління, як розподіл функцій держави та суспільства. Адже головна проблема в організації та здійсненні місцевого та регіонального самоврядування полягає у необхідності поєднувати два протилежні начала – державно-централізоване та самоврядно-муніципальне, місцеве. Розвиток та реформування місцевого самоврядування повинні стати пріоритетними напрямками сучасної політики України під час забезпечення оптимального балансу загальнодержавних, регіональних й місцевих інтересів.

Література

1. Сergyoga S. Naprjamki vdoskonalennja konstitucijnogo reguluvannja sistemno-strukturalnoji organizaciji miscevoho samovrjaduvannja v Ukraїni / S. Sergyoga. [Elektronnij resurs]. – Dostupnij z <http://www.cau.in.ua/?p=614>
2. Simkiv L.S. Rоль administrativnoji reformi v aktivizaciji miscevoho i regionalnoho rozviku / L.S. Simkiv // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми розвитку виробництва та інноваційної діяльності. – Львів : Вид-во ІРД НАН України. – 2000. – С. 479-488.
3. Ziller Zh. Polіtiko-administrativna sistema kraїn ES: porivnjalnij analiz / Zh. Ziller. – K. : Vid-vo "Osnovi", 1996. – 285 s.
4. Pisarenko S.M. Organizacijno ekonomіchni mehanizmi reguluvannja regionalnoho rozviku / S.M. Pisarenko, L.S. Simkiv // Regionalna polіtika i mehanizm її realizaciji / M.I. Dolіshnij, S.M. Zlupko, S.I. Vovkanič ta in. / za red. akad. NAN Ukraїni M.I. Dolіshnjogo. – K. : Vid-vo "Nauc. dumka", 2003. – С. 84-105.
5. Samojlenko L.J. Rozvikot teritorijalnih gromad u sistemі miscevoho samovrjaduvannja ta stanovlennja bezposerednjoji demokratії v Ukraїni / L.J. Samojlenko // Ekonomіka ta derzava : nauc.-prakt. журнал. – 2009. – № 9. – С. 98-102.
6. Kравченко В.В. Муніципальне право України : навч. посібн. / В.В. Кравченко, М.В. Пітдик. – К. : Вид-во "Атіка". – 2003. – С. 116-118.
7. Dobkin M.M. Reformuvannja miscevoho samovrjaduvannja ij udoskonalennja діяльності виконавчих органів місцевих рад як невідкладне завдання / M.M. Dobkin // Форум права : електронне наукове фахове видання. – 2009. – № 2. – С. 130-139. [Elektronnij resurs]. – Dostupnij z <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09dmmjnz.pdf>

Проданова И.И., Симкив Л.Е. Местное самоуправление: реалии и перспективы становления в Украине

Рассмотрены задачи и проблемы становления и развития органов местного самоуправления в Украине организационного, конституционного и финансового характера. Представлены возможные пути их решения и обеспечения оптимального баланса общегосударственных, региональных и местных интересов.

Ключевые слова: местное самоуправление; организационная, правовая, финансовая автономия.

Prodanova I.I., Simkiv L.Ye. Local self-government: realities and prospects of foundation in Ukraine

A task and problems of becoming and development of organs of local self-government is considered in Ukraine of organizational, constitutional and financial character. The possible ways of their decision and providing of optimum balance of national, regional and local interests are presented.

Keywords: local government, organizational, legal, financial autonomy.

УДК 378.1+001.8

А.Г. Дубинский¹, канд. техн. наук

МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЕЙТИНГ ВУЗОВ WEBOMETRICS: КАК УВЕЛИЧИТЬ ЗНАЧЕНИЕ ФАКТОРА ПРЕВОСХОДСТВА

Работа посвящена задаче улучшения позиции отечественных вузов в рейтинге Webometrics. Рассмотрены возможности повышения значения фактора превосходства с помощью увеличения цитируемости научных публикаций сотрудников вузов. Проведен анализ современного состояния, указаны основные проблемы. Определены ключевые направления действий для улучшения видимости, доступности и привлекательности научных статей.

Ключевые слова: Webometrics, рейтинг, наукометрия, цитирование, Scopus, вуз, ASEO.

Введение. С каждым годом все больше молодых людей отправляются для получения высшего образования за границу. Высшие учебные заведения разных стран мира соревнуются за право принимать этих студентов для обучения. Привлеченные иностранные студенты дают дополнительные средства в отечественную систему образования и улучшают внешнеторговый баланс государства.

На выбор вуза для обучения влияет его позиция в международных рейтингах. К сожалению, большинство рейтингов ориентированы на составление кратких списков самых лучших вузов мира, не принимая во внимание тысячи других учебных заведений, которые не попадают в топ-100. Единственный международный рейтинг, в котором ранжированы сотни вузов Украины – рейтинг Webometrics.

Рейтинг Webometrics составляется дважды в год на основе информации, доступной в интернет, прежде всего через сайты вуза и его подразделений [1]. При расчете принимаются во внимание четыре фактора: присутствие (Presence – вес 20 %), влияние (Impact – вес 50 %), открытость (Openness – вес 15 %) и превосходство (Excellence – вес 15 %). Первые три фактора основаны на вычислении вебометрических показателей – количестве страниц сайтов вуза, количестве и разнообразии внешних ссылок на них и количестве проиндексированных файлов на этих сайтах, содержащих учебные и научные материалы. Факторы присутствия, открытости и влияния тесно взаимосвязаны и задачу улучшения позиции вуза по этим факторам следует решать в комплексе. Некоторые отечественные вузы уже добились значительных успехов в развитии факторов открытости и присутствия.

Иная природа у фактора превосходства. Он основан на библиометрическом показателе и определяется через число научных публикаций сотрудников данного вуза, которые вошли в лучшие десять процентов самых цитируемых работ по соответствующей области науки. Цель этой работы – определить основные организационные и технические меры для увеличения показателя превосходства вуза в рейтинге Webometrics.

Показатель превосходства в рейтинге Webometrics. Источником данных для расчета фактора превосходства служит результат анализа цити-

¹ зав. кафедрой медико-біологічної фізики та інформатики ДЗ "Дніпропетровська медична академія"